

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/136/2024
Identifikačné číslo spisu:	1510201744
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1510201744.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: R.. V. N., narodený XX. W. XXXX, Z. B., H. XXXX/XX, proti žalovanej: R.. M. N., narodená XX. F. XXXX, Z. Z., O. XXXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Matejom Oslackým, Bratislava, Jarabinková 8/E, o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu, vedeného na Mestskom súde Bratislava IV pod sp.zn. B5-40C/33/2010, o dovolaní žalovanej proti výroku o trovách konania rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. januára 2024, č. k. 9Co/103/2023-1017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. januára 2024, č. k. 9Co/103/2023-1017 vo výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava V) rozsudkom zo dňa 11. októbra 2012, č. k. 40C/33/2010-448, v spojení s opravným uznesením zo dňa 20. júna 2014, č. k. 40C/33/2010-713, rozhodol o žalobe žalobcu tak, že: I. zrušil právo spoločného nájmu strán k družstevnému bytu, II. za ďalšieho nájomcu bytu určil žalovanú, III. uložil žalobcovi povinnosť byt vypratať do 15 dní po zabezpečení náhradného bytu, a IV. žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Na odvolanie oboch strán sporu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 25. januára 2024, č. k. 9Co/103/2023-1017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. (výrok I.), zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III. tak, že žalobca je povinný predmetný byt vypratať do 30 dní od právoplatnosti rozsudku bez nároku na bytovú náhradu (výrok II.) a žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho ani dovolacieho konania (výrok III.).

3. Odvolací súd v odôvodnení výroku o trovách konania (bod 21) uviedol, že o náhrade trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2, § 453 ods. 3 v spojení s § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 C.s.p.. Zásada zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu) a miera úspechu, sa zisťuje tak u žalobcu ako aj u žalovanej. Miera úspechu vo veci závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu. V základe sporu bolo žalobcovi vyhovené, keď

došlo k zrušeniu spoločného nájmu družstevného bytu. Žalovaná v podanom odvolaní zotrvala na svojom postoji prezentovanom pred súdom prvej inštancie, že k zániku spoločného nájmu došlo opustením spoločnej domácnosti žalobcom; teda popierala existenciu primárneho práva-existenciu spoločného nájmu bytu. Žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť, a to napriek skutočnosti, že konanie o zrušenie spoločného nájmu predstavuje tzv. iudicium duplex, kedy rovnaký návrh môže podať aj druhý účastník. Aj keď súd za ďalšieho nájomcu a člena družstva určil žalovanú s povinnosťou uloženia vypratať byt bez zabezpečenia bytovej náhrady vzhľadom na vyššie uvedené považoval odvolací súd úspech, resp. neúspech strán v konaní za porovnateľný. Žalobca bol úspešný v časti zrušenia spoločného nájmu bytu a neúspešný v časti určenia nájomcu a bytovej náhrady; žalovaná bola neúspešná v časti zrušenia spoločného nájmu a úspešná v časti určenia nájomcu a bytovej náhrady. Z uvedeného dôvodu neobstoí argumentácia žalovanej, že bola v konaní úspešná na 100 %. Pomer úspechu sporových strán nebol spochybný ani v samotnom náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 296/20223-45 zo dňa 12.10.2023 (bod 50.). S poukazom na rovnaký čiastočný úspech strán sporu v konaní potom odvolací súd rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho ako aj dovolacieho konania, a preto už o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. nebude potrebné rozhodnúť súdom prvej inštancie.

4. Proti výroku o trovách konania napadnutého rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. januára 2024, č. k. 9Co/103/2023-1017 podala v zákonnej lehote dovolanie žalovaná v zastúpení advokátom (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uvedenú vadu videla v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania bolo pre ňu prekvapivé, zmätočné a nepreskúmateľné. Ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Namietala, že napadnuté rozhodnutie je v rozpore s rozhodnutím dovolacieho súdu - 6 M Cdo 19/2010, podľa ktorého : „Ak nejde o prípad, keď bolo žalobe celkom vyhovené, musí byť v zmysle citovaného ustanovenia § 142 ods. 2 OSP náhrada trov pomerne rozdelená. To vyžaduje určiť pomer úspechu oboch účastníkov (oboch strán) vo veci a od úspechu účastníka (vítanej strany) odčítať jeho neúspech (t. j. mieru úspechu druhej strany). Vo výške rozdielu má účastník právo, aby mu druhý účastník (druhá strana) nahradil pomernú časť trov, ktoré vynaložil pri účelnom uplatňovaní alebo bránení práva. Ak je pomer úspechu a neúspechu u oboch strán rovnaký alebo približne rovnaký, súd vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.“ Pôvodný § 142 ods. 2 OSP zodpovedá účinnému zneniu § 255 ods. 2 CSP, preto je uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu plne aplikovateľné aj v predmetnom dovolacom konaní. Odklon od tejto ustálenej rozhodovacej praxe spočíva v tom, že odvolací súd nesprávne považoval úspech žalobcu a úspech žalovanej v konaní za rovnaký, a preto rozhodol o nepriznaní trov konania žiadnej strane sporu.

5. Žalovaná namietala, že odvolací súd považoval v konaní za čiastočný (rovnaký ako mala žalovaná) úspech žalobcu zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu, aj keď:

- a. žalobca sa nestal (ako navrhoval) ďalším nájomcom družstevného bytu,
- b. žalobcovi nevznikol nárok na náhradný byt (ako požadoval), ktorý by mala povinnosť žalovaná zabezpečiť,
- c. žalobca neuspel ani s návrhom, aby žalovaná bola povinná vypratať byt bez zabezpečenia bytovej náhrady.

6. Úspech žalovanej v konaní považoval odvolací súd len za čiastočný, napriek tomu, že:

- a. žalovaná bola určená za ďalšieho nájomcu družstevného bytu, a to v dôsledku ňou úspešne podaného odvolania (6Cdo/267/2015), pričom odvolací súd žalovanej nepriznal nárok ani na náhradu trov dovolacieho konania,
- b. žalobcovi bola uložená povinnosť vypratať predmetný byt bez toho, aby žalovaná mala povinnosť zabezpečiť žalobcovi náhradný byt (v dôsledku zrušujúceho nálezu Ústavného súdu, sp. zn. : III. ÚS 296/2023).

7. Žalovaná sa zrušenia spoločného nájmu bytu a určenia žalovanej za nájomcu domáhala už v podaní zo dňa 19.01.2011. Skutočnosť, že žalovaná pôvodne navrhovala žalobu žalobcu zamietnuť, vôbec neznamena jej neúspech v spore. Naopak, žalovanou sledovaný cieľ (neprijsť o byt, resp. predjsť povinnosti zabezpečiť žalobcovi náhradný byt) bol vo výsledku dosiahnutý v plnom rozsahu.

8. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu zo dňa 27. augusta 2024 uviedol, že s dovolaním nesúhlasí a žiadal ho odmietnuť ako nezákonné a smerujúce proti rozhodnutiu, voči ktorému nie je dovolanie možné podať. Uviedol, že je osobou ťažko zdravotne postihnutou a do odchodu do starobného dôchodku v roku 2018 bol nezamestnaný bez akéhokoľvek príjmu. V súčasnosti je na starobnom dôchodku. Namietal, že napadnutý rozsudok mu doteraz nebol doručený napriek tomu, že zo spisu vyplýva, že sa nezdržiava na adrese v Pezinku, pretože tam je neobývatelný rodinný dom, ale sa zdržiava v Z. I. N. Č.. X.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), že dovolanie žalobkyne je dôvodné, a preto napadnutý výrok o trovách konania v rozsudku odvolacieho súdu podľa § 449 ods.1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

10. Dovolateľka opiera prípustnosť svojho dovolania o dovolacie dôvody uvedené v § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

11. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal prípustnosťou dovolania z dôvodu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd dovolacie dôvody, ktoré žalovaná označila ako odklon od rozhodovacej činnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyhodnotil podľa ich obsahu ako dovolacie dôvody k ustanoveniu § 420, písm. f) CSP, t. j. procesnú vadu, ktorá mala za následok odňatie nároku na náhradu trov konania v rozpore s ustanovením § 255 ods.1 CSP.

12. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že konanie o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu začalo na návrh žalobcu 29.01.2010 a žalovaná vo vyjadrení zo dňa 28.05.2010 pôvodne žiadala návrh zamietnuť. Žalovaná v dovolaní uviedla, že zrušenia spoločného nájmu sa domáhala v podaní zo dňa 19.01.2011. Dovolací súd sa oboznámil s týmto podaním žalovanej zo dňa 19.01.2011 a zistil, že návrh žalobcu doručený súdu dňa 29.10.2010 žiada zamietnuť. Súčasne s poukazom na ust. § 705 ods.2 OZ navrhovala zrušiť právo spoločného nájmu,.

13. Dovolací súd zistil, že súd prvej inštancie v rozsudku zo dňa 11. októbra 2012, č.k. 40C 33/10-448 v odôvodnení k výroku I. o zrušení práva spoločného nájmu družstevného bytu na s. 14 uviedol, že : „ Výkonaným dokazovaním mal súd preukázané, že žaloba bola v časti návrhu na zrušenie spoločného nájmu k bytu účastníkov podaná dôvodne, a preto jej súd v tejto časti vyhovel“. Ďalej na s. 15 uviedol, že : „.....Súd prihliadol na to, že je to práve odporkyňa, ktorá sa vzhľadom na stabilizačný charakter prvého prideleného bytu zaslúžila o nadobudnutie spoločného bývania a následne sa výlučne pričnila o udržanie sporného bytu, získaného výmenou za byt stabilizačný, keď pri absolútnom nezaujme odporcu, ktorý dokonca prezentoval aj v súdnom konaní iniciovanom prenajímateľom, uhradila prenajímateľovi všetky dlhy spojené s jeho užívaním a tým odvrátila hrozbu ďalšej výpovede z nájmu, keď s prvou, ktorá nebola platná iba z dôvodu jej riadneho nedoručenia odporkyni, navrhovateľ dokonca priamo do zápisnice vyslovil súhlas. Záujem navrhovateľa o byt po viac ako 12 rokoch po jeho opustení, ktorý prejavil až po podaní návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov odporkyňou, a to dokonca bez toho, že by preukázal, že by sa predtým pokúsil s odporkyňou vopred uzavrieť dohodu, sa súdu javí ako účelový. O byt od jeho opustenia v r. 1998 až do podania návrhu nejavil záujem) keď sa neuhrádzaním akýchkoľvek platieb nezaujímal ani o povinnosti spojené so spoločným nájomom družstevného bytu...“.

14. Dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 705 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník) „ Ak sa rozvedení manželia nedohodnú o nájme bytu, súd na návrh jedného z nich rozhodne, že sa zrušuje právo spoločného nájmu bytu. Súčasne určí, ktorý z manželov bude byť ďalej užívať ako nájomca“. Z uvedeného je zrejmé, že žalobný nárok podľa tohto ustanovenia je nedielný a zrušenie spoločného nájmu v spojení s určením ďalšieho nájomcu tvorí jeden celok. Súd nemôže samostatne vyhovieť iba návrhu v časti zrušenia spoločného nájmu bytu, bez rozhodnutia o ďalšom nájomcovi, ale musí určiť aj ďalšieho nájomcu. Z hľadiska úspechu vo veci preto na petit žaloby , ktorá má svoj právny základ v ustanovení § 705 ods.1 OZ musí súd nahliadať ako na jeden nárok a z tohto hľadiska ho posudzovať i v prípade vyhodnotenia úspechu vo veci. Výroky I. a II. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 11.10.2012, č. k. 40C/33/10-488 preto tvoria jeden celok. Odvolací súd napadnutým rozsudkom zo dňa 25.1.2024 č.k. 9C/103/2023-1017 výroky I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie potvrdil. V dôsledku aplikácie ust. § 705 ods.1 OZ ide o jeden nedielný výrok, v ktorom mala úspech žalovaná, keďže ona bola určená ako ďalší nájomca. Úspech žalovanej predstavujú aj výroky v ktorých odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III. tak, že žalobca je povinný predmetný byt vypratať do 30 dní od právoplatnosti rozsudku bez nároku na bytovú náhradu. Žalovaná preto mala úspech v celom rozsahu predmetu konania v zmysle ust. § 255 ods.1 CSP.

15. Keďže dovolací súd zistil existenciu vady konania podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v odňatí žalovanej nároku na náhradu trov konania, napadnutý výrok o trovách konania v rozsudku odvolacieho súdu podľa § 449 ods.1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.